СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 241. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 17 жовтня 1933.

VOL. XLI. No. 241. Jersey City, N. J., Tuesday, October 17, 1933. THREE CENTS.

ОЧЕВИДЕЦЬ ПРО СТРАХІТТЯ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

НЮ ЙОРК. — Оповідання громадянки Марти Козак, котра відвідала свою родину на Великій Україні й розповідала півтори години про страшні страхіття голоду на рідній землі, потрясли всіми нервами тої публики, що виповнила по береги велику салю Українського Народного Дому. Це розповідала бувша большевичка, котра не могла повірити, щоб на Україні могли діятись такі страшні річи, про які доносила „буржуазна" українська преса. По 20 роках поїхала вона зі своїм чоловіком у Київщину і на Поділля. І там бачила тисячі живих трупів, дізналася, що вся її рідня вигинула з голоду, що позникали цілі села. І заклялася там на місці, що доки її життя, буде своїм простим словом протестувати, де тільки буде можливість, проти червоних катів.

Це розповідала вона на протестаційнім протибольшевицькім вічу, влаштованім 15 жовтня заходами Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку.

Віче відкрив голова Комітету, гром. Андрій Борак, секретарював гром. Вінтоняк, а про відношення Москви до України, про голод на радянській Україні й про українське питання як міжнародню проблему реферували д-р Л. Мишуга й В. Кедровський. Адвокат С. Ярема говорив по англійськи від імени тут роджених Українців. Він теж відчитав протестаційні резолюції.

Боєві пісні відспівав Український Хор під управою п. Т. Онуфрика. Збірка принесла $287.14. Присутні заявилися за те, що віче є тільки початком протесту Ню Йорку й околиці проти червоної Москви. Властивий протест буде заманіфестований у кількадесять-тисячнім протестаційнім поході, який має відбутися в Ню Йорку заходом Українців з Ню Йорку й околичних місцевостей. Це має бути маніфестація подібна до тої, яку влаштували були з приводу пацифікації.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ Й СТРАЙКИ.

ВАШИНГТОН. — Виконавчий комітет Американської Федерації Праці, взявши на своїм засіданню під розвагу відношення „Найри" до страйків, постановив прилучитися всіми силами до кампанії проти задержування праці. Страйк повинен бути вжитий тільки як остаточний засіб. На жаль, підприємці занадто часто викликають страйки своїми відмовами говорити з робітниками за умови праці.

СТРАЙКИ Й ЛОКАВТИ.

ПЕТЕРСОН (Ню Джерзі). — Заходи коло вирівнання непорозумінь між фабрикантами шовку й робітниками не повелись, і робітники постановили скріпити в понеділок свої пикети.

Через підписання кодексу для фабрик обуви в Ню Йорку й околиці вертаються до роботи 5,000 робітників.

Переговори між представниками юнії майнерів й Фрикової Коксової Компанії в Пітсбургу ще не покінчилися. Губернатор стейту Пиншов поробив кроки проти мандрівочих пикет, які часто не дають робити юнійним робітникам на основі юнійних умов.

КОНФЕРЕНЦІЯ БІБЛІОТЕКАРІВ СВІТА.

ШІКАҐО. — Більше як 2,000 бібліотекарів з усіх сторін Америки й з 14 чужих країн зібралися тут на перший конґрес Міжнародньої Федерації Бібліотекарських Товариств. Ще більше людей сподіваються на конґресі Американського Бібліотекарського Товариства, що почався в понеділок.

На конвенції говорено між іншим про те, як знизити ціни на журнали, щоби їх могли читати ширші круги населення, та про те, як збирати в одноцільний спосіб статистику про бібліотечний рух у світі. Говорено теж про те, як би можна порівнувати за одним мірилом освіту вчителів, накладців і продавців книжок.

АРЕШТУВАЛИ ПАСТОРА ЗА ВБИВСТВО.

ДЖОНСБОРО (Аркензо). — Державна прокуратерія постановила задержави в арешті як винуватого за вбивство першого ступня Дейла Кровлі, пастора місцевої баптиської церкви. Поліція каже, що наслідком його стріляниня згинув Мекмердо, дверник цеї церкви. До стріляння прийшло підчас горячої сварки за становище пастора церкви. Мекмердо перед смертю зложив заяву, що Кровлі „застрілив його з зимною кровю". Пастор каже, що він стріляв у власній обороні.

ЗУДАРЕННЯ ЛІТАКІВ У ПОВІТРЮ.

ВИЛМИНҐТОН (Делавар). — На висоті яких 2,700 стіп над самим осередком міста зударилися тут підчас пописів з трудним літанням два літаки. Один з літаків, кермований Райом Гонтом з Оклагоми, впав на дах одного дво-поверхового дому, а його мотор, відорвавшись від літака, пробив дім та загруз у землі під першим поверхом. Гонт вискочив з літака на час і при помочі легкопаду злетів на землю в місті. Збірник ґазоліни літака при ударі об дах експльодував і попарив трох поліцаїв, що полізли на дах оглянути шкоду. Підчас пожару дому, запаленого вибухом, 7 інших осіб були легко покалічені.

НОВЕ РЕКЕТІРСТВО В ПРАЛЬНЯНІМ ПРОМИСЛІ.

Завідатель одного підприємства чищення одіння в Ню Йорку доніс прокураторії, що до його підприємства принесено до чищення одіння, в якому був зашитий динаміт. Динаміт мав висадити в повітря фабрику. Завідатель підозріває як головного виновника одного свого конкурента, що має „ланцюх" пралень.

100-ЛІТНІЙ СТАРЕЦЬ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед городським судом у Челядзі, коло Сосновця, відбулася розправа проти 100-літнього діда Томи Католика. Дідок побив дуже сильно І. Карпака за те, що він пас коня на його леваді. З помічю прийшов старцеви його син. Суд доказав вину обом обвинуваченим і у висліді присудив Католика на 10 зл. гривни, а його сина на два тижні тюрми.

ПРОТЕСТ БЕРЛІНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

В понеділок, 11. вересня, „Українська Громада" в Берліні улаштувала збірний протест проти виголоджування України Москвою. В год. 18-тій в гр.-кат. каплиці на Пфальцбурґерштрассе відправив гр.-кат. парох на Німеччину, о. д-р Верґун, панахиду за розстріляних, замучених і померших голодовою смертю Українців в СССР і виголосив проповідь, що багатьох учасників зворушив до сліз. Між учасниками було багато Німців. — У 20. годині ввечір відбулося зібрання, на якому по змістовній промові доц. д-ра Крупницького (секр. Громади) присутні ухвалили протестаційну резолюцію. Присутніх на панахиді було понад 100 осіб, на зібранню — коло 46. На допомогу голодуючим зібрано 100 марок.

„МОРСЬКИЙ ВОВК" ЖІНОЧОГО РОДУ.

Цими днями на французькому острові Кессант біля Бресту святкували 70-ліття найстаршого тамошнього моряка. Цей старий „морський вовк" зветься Жанна Туаль і є жінкою. Панна Туаль (досі незамужня) — донька старого моряка, закохана в морі, вибрала професію своїх предків і з молодих літ почала не тільки ходити в штанах, але й привчатися до мужеського життя. Вона перейшла всі ступні морської карієри до капітана і команданта фльотилі, завсіди щаслива у своїх далеких мандрівках. Нині очі її ослабли і вона мусить доживати віку на суходолі.

ХОТЯТЬ КЛЯТВИ.

Бувший жидівський посол на сойм, Вигоцький з Вильна, звернувся до виленського рабіна з домаганням кинути клятву на Жидів, що продають німецькі товари. Рабін заявив, що не може дати конкретної відповіди, бо мусить наперед ствердити в книгах талмуду, чи така клятва була би згідна з основами жидівської релігії.

СТУП НА ЛЕМКІВСЬКІ ШКОЛИ.

В народніх школах на Лемківщині появився т. зв. „лемківський буквар", виданий москвофілами. Крім того в Кракові видруковано „русскій" буквар, призначений теж для баламучення українського населення Лемківщини.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

АРЕШТУВАННЯ ТРОХ МАГІСТРАТСЬКИХ УРЯДНИКІВ.

У Львові арештували старшого маґістратського урядовця Кшечуновича, який допустився великих зловживань при премусових зарядах, уведених через суд, над кількома реальностями. Кшечунович, стягаючи ріжні оплати, замісць передавати їх до маґістратської каси, залишав у власній кишені. Разом з ним арештували ще двох інших урядовців, що були його спільниками.

РУМУНСЬКА ХЛІБОЇДЩИНА.

Читаємо у черновецькому „Часі": Від якогось часу редагують за румунські гроші відступники від українського народу свій „Голос Буковини". Ці юди іскаріоцькі запродують за марний гріш Румунам цілий український нарід. Їм запахли вибори. Хотять трохи заробити. А лібералі добре платять своїм послугачам. Але ті ренеґати так забулися, що не перестають обливати помиями всіх Українців, хто лише якнебудь працює для українського народу. „Голос Буковини" посилають покищо даром. Люди радо приймають. А потім платитимуть гірко.

ПОЦІЛУНОК, ЩО ТРЕВАВ ЦІЛУ ГОДИНУ.

При кінці серпня ц. р. відбувся в Ісляндії цікавий попис, що своєю ексцентричністю може нагадувати хіба Америку. Великі реклями та численні оголошення в пресі заповідали, що в головному театрі в Рейкявіку відбудеться попис найдовшого поцілунку. Попис цей, будь-ща-будь небуденний, зацікавив головно молодь і тому нічого дивного, що всі білети, хоч ціни були високі, розпродано вмить. Усі змагуни й змагунки, що стали до попису, піддалися лікарським оглядинам, бо кожна пара мала бути вильосована. По розльосуванні 30 пар станули проти себе. Кожну таку пару пильнувала окрема комісія, зложена з трох людей, яка мала слідкувати за правильністю й добрим виконанням поцілунку. З черги директор театру відчитав назвища пар, що беруть участь у пописі, і повчив, на чому полягає якість поцілунку, і на окремий знак припали до себе 60 молодих уст. Настала довга хвилина мовчанки, бо цілувати довго, а при цьому правдиво — це не якабудь штука. Вже по сімох хвилинах перша пара вицофалася з попису, заявляючи, що мають досить. Кілька пар дотягнули до 20 хвилин, 4 до 45, а дві парі до 57 хвилин. Цілунок останньої пари, що здобула рекорд, тревав 1 год., 6 хвилин і 32 секунди. Пара ця добула „мистецтво цілунку", а її знимку помістили чергового дня всі часописи.

ПРИСУД НАГЛОГО СУДУ У ЛЬВОВІ.

В окружному суді у Львові відбулася перед наглим судом розправа проти 34-літнього Григорія Медика, совітського горожанина, обвинуваченого в шпигунстві в хосен одної сусідньої держави. Розправа, що велася при замкнених дверях, тревала два дні. У висліді розправи присуджено Медика на 25 років тюрми.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ ДО ЖІНОЦТВА СВІТА.

„Союз Укрнінок" у Львові звернувся цими днями до міжнародного жіноцтва з відозвою в справі положення на Великій Україні. Цю відозву надруковано в формі летючки чужими мовами та висилаєтся її до міжнародніх і чужоземних жіночих організацій, до жіночої преси та до поодиноких визначних чужоземних діячок.

Українське жіноцтво, говорить відозва, звертається до жінок усіх націй, країв і континентів, всіх кляс, партій і конфесій, з голосом, що просить допомогти, що кличе ратунку!

Відозва завзиває, щоби зорґанізовані жінки всього світу зробили все, що в їх силах, щоби не дозволити червоним сатрапам безкарно знущатися над безборонними!

Скоординована і плянова діяльність міжнародного жіноцтва мусить довести до зміни відношення світу до большевицького уряду, до змушення цього уряду припинити ганебне винищування совітської України.

БРОВИ І СТАРІСТЬ.

Англійський лікар Ц. М. Фішер дійшов після довгих дослідів до висновку, що старість найкраще пізнати не на підставі сивини, зморщок абс втрачених зубів, а на підставі форми брів. У зовсім молодих — каже він — брови стоять над берегом очних ям, з літами вони западаються і обличе стає від них поважніше, щораз суворіше та сумніше. Знавець брів упевняє, що навіть мистецтво косметики не всилі ошукати тих, що вміють читати з положення брів поважний вік людини. Дуже можливе, що саме винахід штучних брів, який став такий модний останніми роками серед жіноцтва, має на меті затерти ту найбільше недискретну лінію старости на жіночому обличі.

ПОВІТРЯНИЙ ВЕЛИКАН.

В Парижі вибудували новий великий гидроплян „Бізерта", що без запасу бензини й оливи важить 14,000 кг. Розпняті крила мають 35 метрів, апарат довгий 22 метри. Літак має три незалежні від себе мотори і радіостацію, залога обчислена нормально на 6 осіб. Має теж опанцирену кабіну. Гидроплян призначений до розвідки на велику віддаль від бази.

ВІДЕНЦІ ВШАНУВАЛИ ПАМЯТЬ НАШОГО ЗЕМЛЯКА КУЛЬЧИЦЬКОГО.

З нагоди 250-літнього ювилею відсічи Відня відбулося врочисте засідання організації власників віденських каварень, на якому вшановано память першого власника віденської каварні, Українця Кульчицького з Кульчиць біля Самбора.

ЛЯХИ ЗАБОРОНЯЮТЬ ПРОТЕСТУВАТИ ПРОТИ ГОЛОДУ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

КОЛОМИЯ (Західня Україна). — Громадянство Коломийщини рішило відбути в Коломиї велике повітове протестаційне віче, щоби запротестувати на нім проти московської совітської політики винищування голодом Великої України. Віче було заповіджене на день 1 жовтня. На те віче прибули багато селян із сіл коломийського повіту. Та старостро в останній хвилі заборонило відбути віче.

ВТІКАЮТЬ З СОВІТСЬКОГО ПЕКЛА.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Галичани, які залишилися були на Великій Україні ще з часів перебування там Галицької Армії, втікають масово з Радянщини, бо там їх тепер особливо переслідують. Нема дня, щоби хтось з утікачів не подав до якоїсь з українських національних ґазет відомостей про теперішне пекло на Україні.

АРЕШТАМ НЕМА КІНЦЯ.

ЛЬВІВ. — Разом з відомостями про переслідування українства на Радянщині подає краєва преса кождого дня нові списки селян, студентів і нашої інтелігенції, арештованих польською владою. Всіх їх обжаловують за протидержавну діяльність. Найбільше тепер арештують у Чортківщині, Бережанщині і Перемишлянщині.

ДИПЛЬОМАТИЧНА БОМБА ҐІТЛЕРА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В офіціяльних кругах Ліґи Націй панує замішання зприводу того, що Німеччина відкликала своїх репрезентантів з Ліґи Націй і з міжнародньої розброїної конференції.

Найбільше всіх турбує те, що Ґітлер поступив тим разом дуже делікатно, по дипльоматичному, так, що не можуть нічого закинути Німеччині ті, котрі далі бажали би вязати її Версайським договором. Панує думка, щоби наради розброїної конференції відложити та щоби дати делеґатам нагоду порозумітися з урядами своїх держав.

В РИМІ ХВАЛЯТЬ ҐІТЛЕРА.

РИМ (Італія). — В Римі декларація Ґітлера викликала дуже добре враження. Кажуть, що йому не можна тим разом нічого закинути, бо він поставив справу ясно й просто. Ґітлер заявив, що Німеччина може розброїтися до останньої гармати, якщо інші держави готові тесаме зробити. Він теж заявив, що треба божевільного, щоби думав про те, що Німеччина хоче нової війни з Францією. Німеччина, говорив Ґітлер, хоче тільки того, щоби вона не була понижена, а щоби була трактована нарівні з іншими державами. А того, як підносить фашистівська преса, не можна їй відмовити.

Кажуть далі, що Мусоліні є тої думки, що супроти заяви Ґітлера треба поставити справу світового розоброєння в інший спосіб, ніж це було досі.

ҐІТЛЕР ВІДКЛИКАВСЯ ДО НАРОДУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Ціла Німеччина є тепер захоплена Ґітлером, а це тому, що він покинув Лігу Націй і вратував честь німецького народу. Ґітлер з Гінденбурґом розвязали парлямент і розписали нові вибори. Запитано теж нарід плебісцитовим шляхом, чи він дає свою згоду на політику уряду.

Кажуть, що нема найменшого сумніву, що нарід попре однодушно теперішню політику німецького уряду.

АНГЛІЯ ПОСТУПАЄ ДУЖЕ ОБЕРЕЖНО.

ЛОНДОН (Англія). — Англійський уряд змінив тон супроти Німеччини і намагається тепер ужити всього свого впливу, щоби притягнути Німеччину знову до Ліґи Націй. Навіть підносяться голоси критики проти британського делеґата на розброїну конференцію, сера Джана Саймона, за його гострий тон супроти Німеччини і кажуть, що це він причинився теж до того, що Німеччина покинула розброїну конференцію.

ПОЛЬЩА ТОЛКУЄ ПО СВОМУ.

ВАРШАВА (Польща). — Польський уряд заявляє, що Німеччина не зможе внести замішання у мирові змагання Европи. На мову Ґітлера і виступ Німеччини з Ліґи Націй глядять так, що це є маневр Німеччини, щоби мати вільну руку й могти зброїтися.

СКЛОННІ ДО КОНЦЕСІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Европейські й американські політики, згромаджені в Женеві, толкують собі теперішній конфлікт між Німеччиною і бувшими аліянтами так, що тепер Німеччина мусітиме дістати нові концесії.

ФРАНЦУЗИ БОЯТЬСЯ РОЗРИВУ.

ПАРИЖ (Франція). — Французька преса пише дуже обережно про виступ Німеччини з Ліґи Націй. Французи є того переконання, що це є дуже зручний німецький крок, обчислений на те, щоби розбити Англію, Францію, Злучені Держави й Італію. Тому Франція здержується з офіціяльним комунікатом, а насамперед висондове опінії інших держав, що вони думають робити з Німеччиною.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відвічає.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШЕСТИЙ КОНГРЕС „ОБЄДНАННЯ"

В пятницю, 3 листопада, відбудеться в Ню Йорку Шестий Конгрес Обєднання Українських Організацій в Америці. Його програму проголошено. З неї виходить, що на першім місці поставлено справу голоду на Великій Україні, як і справу визнання Совітів американським урядом.

Всі добре памятаємо, як 3 роки тому відбувся Пятий Конгрес „Обєднання" і в який торжественний та рішучий спосіб запротестовано тоді проти польських звірств на Західній Україні. Той збірний протест зорганізованого американсько-українського громадянства мав тоді той відгомін, що по цілій Америці запротестовано й відсвятковано День Жалоби та Неділю Молитви зприводу українських жертв ляцького лихоліття.

І тепер на Західній Україні продовжується далі польський терор. І там повені та податкові здирства доводять наш нарід до голоду. І там гинуть наші найкращі молоді сили на шибеницях, або гниють по ляцьких тюрмах.

Та хоч які там невідрадні обставини, на перше місце вибивається сьогодні трагічне положення Великої України. І в тій справі треба буде Шестому Конгресови „Обєднання" забрати слово, даючи цим збірний вислів думки цілої американської України.

І вже та одна справа вимагає від нашого громадянства подбати про те, щоби на тім Конгресі були заступлені наші товариства, братства сестрицтва й інші установи якнайчисленніше, та щоби був висланий на наради найсвідоміший елемент, який визнається добре у всіх тих справах. Бо на Конгрес призначується звичайно тільки один день. Значить, нема там часу на довгі дебати. Там треба справи розуміти, скоро в них орієнтуватися і скоро й розважно рішати. А те все є облегчене, бо на конгресі „Обєднання", як це нам відомо, справи, які приходять на порядок нарад, є завжди підготовані й добре передумані, так, що нема труднощів вносити потрібні поправки.

Без сумніву всі ми бажали би наше життя в Америці оживити та зробити його змістовнішим. У всіх нас є певні пляни, критичні завваги та сумніви. Саме тепер пора видвигнути те все на верх. Можна це зробити перед Конґресом „Обєднання", на нарадах по місцях. І можна це піднести в пресі, піддаючи ріжні проекти. А це вже облекшилоб наради Конгресу „Обєднання", коли би ми обмінялися нашими думками ще перед Конгресом.

Коли хочемо осягнути щось великого, то всім нам треба докладати до цього свого труду.

МІЖ МИЛОСЕРДЯМ І ЖОРСТОКІСТЮ

Довгий час українські інтеліґенти, виховані на московській літературі, хворіли на крайню розчуленість до всього, що терпить, — хоч би це був найгірший ворог, або найнебезпечніша й найшкідливіша тварина. Навіть Франко писав:

„Милосердним нам треба буть
[задля всього живого,
Бо життя се клейнод, хибаж є
[що вище від нього?"

„Для великих рас, відповідає Донцов в свойому „Націоналізмі," є щось, що є вище за життя одиниці", — це є Нація, релігія, почуття чести, обовязку, — це є ті колективні цілі, задля осягнення яких потрібні систематичні зусилля кількох поколінь.

І тоді, як Франко забороняв чіпати навіть скорпіонів, бо, мовляв, і „скорпіон жити в світі бажає, а чиж винен він тому, що їдь у хвості своїм має", — Леся Українка устами Міріям відповідала, що не можна мати милосердя до тих, хто „їдь у хвості своїм має і тою їдю світови шкоду завдає, хоча би й несвідомо.

В цих протилежних поглядах зарисовувалося дуже недвозначно цілком відмінне — навіть протилежне — відношення до світу двох віків: з одного боку віку розчуленого гуманітаризму, що відходив (найяскравішим його представником був московський письменник Лев Толстой з його теорією „непротивлення злу"), а з другого боку — віку активного волюнтаризму, що знайшов свій вияв між іншим у волюнтаристичному націоналізмі і — в протилежність толстовству — уважав необхідним змагатися якнайактивніше з усім, що визнавалося за зло.

Відповідно до того — одною з головних чеснот минулого століття було **милосердя**; одною з головних прикмет волюнтаристичного націоналізму стає **твердість**. Дехто з ідеольоґів волюнтаристичного націоналізму висуває в противставленню Милосердю Жорстокість. Так, наприклад, в „Самостійній Думці", що виходить у Чернівцях, у числі 9 (за вересень 1933 р.) на сторінці 250 читаємо: — „Змиршавілі душі жахаються перед заборчою **жорстокостю** поставою націоналізму..." Що цей вираз „жорстокий" вжито тут несвідомо, видно з того, що кількома рядків вище автор рекомендує читачам фразу Мусолінія про потребу бути великодушними: — „Ми повинні дозволити собі на розкіш бути великодушними й лицарями супроти одурених і тих, що каються..." Отже не можна бути одночасно „великодушним" і „жорстокости", не можна бути одночасно „лицарським" і „жорстоким". Жорстокість є прикметою маленьких душ, а психольоґія нас учить, що жорстокі люди є завжди трусливі, а трусливі, навпаки, є побільшости жорстокі.

І непомірна милосердність, що боронить право на життя скорпіонів, і її психольоґічна протилежність — жорстокість, — походять дуже часто з одного і того джерела — з непомірної переваги чуття над розумом, — непомірної переваги, що межує з хоробливістю, і дуже часто знаходить свої вияснення — в садизмі.

Не дурно один італійський письменник, у нас мало знаний, П. Люкателлі, писав, що співчуття чи милосердя є одним з найегоїстичніших почувань і у декого воно доходить до того, що людина охотно вийняла6 око у видющої людини, щоби лише мати потім нагоду жаліти бідного сліпого'.

І дійсно, герой роману Достоєвського „Вина і кара", перенятий „милосердям", висловлюється саме так, як писав Люкателлі: „Защо я до неї привязався? Здається, за те, що вона була хвора... Колиб вона була ще й каліка або горбата, ябо, здається, її ще більше полюбив...'" Отже задля задоволення цеї патольоґічної любови тільки й лишається, що зробити отой обєкт „любови" — „калікою!"

Донцов пише з цього приводу в ЛНВ 1931, VI., с. 528—29): — Тут вже зачинається чисто російська патольоґія, в яку непостережено заміняється велика релігія любови до всіх „упокорених і зневажених"... До тої „глибини" спустився протест проти західньої етики обовязку, шукання потурання і „всепрощення", без яких не обійдеться хитлива й непевна російська душа, до зсолідаризування з величезною масою виродів, тих „останніх, що хочуть бути першими", не маючи до того, ні права, ні сили!" Н. Михайловський писав, що Достоєвський хотів нам показати дно життя в цілій його бридоті, в усіх його смердючих, ятрячих язвах. — Витягати ці язви, показувати їх привселюдно, — завважує з цього приводу Донцов, — в цім є садистична насолода автора „Бідних людей", а називає він це „релігією милосердя". На цей самий садизм милосердя терпів і Лев Толстой. Ось як пише про це в своїх споминах його жінка Софія Толстой: — „Чому він хоче, щоб я не жила, а постійно терпіла, дивлячись на нужду, хвороби й нещастя людей, і **щоб я їх шукала**, коли вони не траплялися в мойому житті?!..."

Московський нарід за цю свою „милосерність" уважався мало не богоносним народом. Його хоробдива розчуленість видавалася прикметою високо розвиненої душі й ніжного серця. Тимчасом большевицька революція виказала, що московський нарід поруч зі своєю „милосердністю" визначається й непомірною жорстокістю. Ось що пише про це Горкий, якого не можна запідозріти в бажанні очернити свій власний нарід: — „Мені здається, що найяскравішою рисою московської національної вдачі є власне жорстокість, як гумор є рисою англійської вдачі... А найцікавіша риса московської жорстокости це її чортівська фінезія, її, я сказав би, естетична вишуканість... Говорю тут не про жорстокість, яка виявляється спорадично, як вибух хворої або перевороткої душі. Це виїмки, які первезної душі. Це виїмки, які обходять лікаря від божевільних. Тут я говорю про масову психольоґію, про народню душу, про гуртову жорстокість... Не знаю, чи де на землі є місце, де так жорстоко і невблагано поводилися з жінками, як у московськім селі... Таксамо знущаються і з дітей на селі. Коли недавно я зацікавився статистикою злочинів у московських губерніях і перекинув акти карних розправ за рр. 1901—1910, мене перелякала величезна скількість жорстокостей, яких жертвами були діти і злочини, довершені на молоді. **В Росії взагалі майже кождий з насолодою бє когось...**"

„Бє когось з насолодою." Ось вам формула садистичної вдачі.

Стверджуємо факт, що нарід, відомий своєю хоробливою „милосерністю", є одночасно одним з найжорстокіших народів у світі. Бо, як ми вже сказали, крайности стикаються, і крайня милосердність, як і крайня жорстокість, походять з одної й того самого джерела — непомірної садистичної жадоби насолоджуватися чужими стражданнями, з тією лише ріжницею, що милосердя є пасивна насолода і задоволяється тими стражданнями людей, які знаходить на свойому шляху, а жорстокість є **активна** насолода, що вимагає участи самого садиста в спричиненню страждань.

Безмірно високо над цими хоробливими виявами гедоністичної розчулености стоять чеснота волевої Твердости, яка безоглядно поборює всяке зло, що зустрічає на свойому шляху, і не гагається час від часу здіймати караючий безжалісний меч, — та робить це не з садистичної насолоди жорстокости, але лише з високо розвиненого почуття обовязку, так, як писав один з наполеонівських героїв, генерал Марбут, у своїх споминах (т. Ш. с. 344):

„**Я боюся** відчути **втіху**, вбиваючи своєю рукою кількох з цих злочинців Німців, які перебили французьких полонених по битві під Липськом. Тому я вклав шаблю назад у піхву і залишив нашим кінно́тчикам турботу нищення цих убивників..." Ось приклад людини, яка не вагається виконати свій обовязок, яка є настільки **тверда**, що ні на хвилину не сумнівається в необхідности „винищення цих злочинців", але яка одночасно „боїться відчути **втіху** вбивання" — боїться знизитись до жорстокости.

Бо жорстокість, як каже Монтень, є дитина трусости, а героїзм є дитина сміливости: Бо міра героя полягає не в скількости смертей, які він завдав, але в скількости смертей, які він бравурно зустрів.

Евген Онацький.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

„ТЕОРІЯ И ПРАКТИКА".

При цьогорічних міських виборах у Ню Йорку кандидує між іншими пані Марсел Де Вит Гол. Кандидує на уряд олдермана, про котрий вона висказується як зовсім зайвий. Мовляв олдермани перемінилися на прості гумові печатки для так званого „борд оф естімейт", й для політичної машини, яка контролює місто.

НАВЧАННЯ СПРАВЖНЄ І НАВЧАННЯ НЕДОЛАДНЕ.

На відбуваючійся в Ню Йорку „жіночій конференції для біжучих проблем" виступав з відчитом про виховання відомий письменник Джан Ерскин. Яко професор англійської мови в університеті, він нападав завзято на навчання мов, практиковане в американських школах. Говорив він, що професори вчать мови вічно, але не вчать, як її вживати.

Професори повинні вчити не те, чого колись учили, але те, що модерна людина бажає знати, що вона бажає опанувати й практикувати.

Базікання й життя.

Професор Ерскин протиставив навчання для базікання та навчання для життя.

„Вчити ми повинні для життя", говорив він. „Як того ми не можемо вчити, то краще зробимо, як будемо мовчати".

Відчит і книжка.

Цікаві погляди висказав він про лекції. Устні лекції, говорив проф. Ерскин, заведено в давнину, коли книжки були дорогі. Нині, коли книжка подешевіла, лекції це зайвий і дорогий пережиток старини. Найдешевший спосіб науки це книжка. Попри неї йде радіо й фільма.

АМЕРИКА И „ЧОРТІВСЬКИЙ ОСТРОВ".

Федеральний уряд думає припечатати свою кампанію проти викрадачів осіб заведенням для них спеціяльної тюрми на відлюднім острові, з якого втеча буде просто неможлива. В тій цілі уряд закупове остров Алькатрас у заливі Сан Франсиско, який донедавна служив за військову тюрму. Остров цей — природня твердиня: високі скали та сильні течії моря, яких ніхто не може переплисти.

Ця вістка радує деяких людей, огірчених пошестю викрадання осіб. Однак є люди, які остерігають Америку перед слідуванням прикладу Франції в заведенню цього „острова чорта". Тюрма на відлюдю неначе запрошує тюремних наставників до жорстокого обходження з вязнями; такі жорстокости роблять з вязнів мучеників, а мученицька репутація для вязнів не поможе урядови нищити злочину. Навпаки, вона поможе злочин зробити популярним, як свого роду мучеництво.

І в караню злочинців є така річ, як перебільшення.

СЕМІТИ МІЖ СОБОЮ.

У Палестині заворушились Араби, бо „до Святої Землі приходять забагато Жидів". Для протесту замкнено всі арабські крамниці. Демонстрації почалися молитвами в мошеях, де Араби молилися проти приходу Жидів. Помолившися, вийшли на вулицю і там співали протисіоністичні пісні.

Донесення кажуть, що Араби співали пісні антисіоністичні. Отже не антисемітські, яких би це названо, колиб їх співаво деінде. Видно, хтось уже знає, що й Араби семіти, як Жиди, та що жидівсько-арабська боротьба це боротьба між двома семітськими народами.

Це деяка лекція Жидам для зрозуміння боротьби між Українцями й Москалями, які багато російських Жидів „зрозуміти не можуть".

Р. Петрин.

НА МОГИЛАХ.

(Оповідання).

(2)

Дуже хотів, щоби ті слова вчула дівчина, котра в ночи на музиках чогось то дуже провинилася.

— Малпа! — сказав ще раз, кинувши огарок на землю.

Парубок встав, плюнув у долоні, щоби гладкий патик не виховзувався з рук, вхопив джаґана і став рубати землю вздовж лінії, зробленої вітом. Зпоза цвинтаря доходили до нього співи робітників, що робили в полі. Доходив туркіт возів, бо попри цвинтар ішла дорога. Михайло лиш копав джаґаном. Гопаючи, думав:

— Собака! Приблуда! Прийшов до нас Бог зна звідки і в Билинцях розпанощується так, начеб він був наш з діда й прадіда. Зайда!

Михайло думав про Павла Котурку, котрого батько прийшов до Билинець і осів там, оженився з доньокою одинацька билинецького господаря. Ті сини туболців з діда і прадіда, котрі не мали щастя до дівчат, гадали, що сторонські парубки і сини зайдів не мають права першенства до билинецьких дівчат. Так думав також Михайло.

Сторонський парубок, чи взагалі якийсь зайда нехай жде на таку дівку, якої не хоче взяти жаден билинецький! — думали сини старинних Билинчан.

— Коби то ще було до кого скалити зуби! — думав далі парубок. — А то такого з перебакиреним носом! Як йому добре придивитися, то зараз видко, що його ніс троха нахилений на лівий бік... Ще й такий туман! Та я його навчу розуму. Він ще мені влізе в дорогу. Дістану його в мої руки! А з нею я вже скінчив. Така мені цілком не потрібна.

Джаган вдарив у щось тверде.

— А то що? — спитав сам себе. — Тверде, як камінь... Не диво, що так, бо то справді камінь. То давна нагробна плита. Підважуючи плиту, котра вже була розбита на три части, парубок далі бурмотів під носом:

— Не потрібна мені така. Як би коли забалакала до мене, то скажу їй, що я її не знаю. Що цілком не знаю. І не хочу знати. Скажу їй, що вже такого, то дістану ліпшу. Ліпшу і кращу. Багато кращу. Як яка позволяє, щоби її забрав мені зпід носа перший з краю, то я за таку дякую. Таку можна дарувати будькому. Я й так не мав з неї ніякої користи, бо шанував її. Овва! Було кого шанувати. Богу дякувати, що відчепилася, що її бере другий. А то дурак!

— Ходи сюди! — парубок сказав до плити, яку нарешті викинув з землі і відсунув на бік.

— Ми нині дістали веселу роботу! — почув за собою дзвінкий голос дівчини.

Парубок озирнувся і хвилю глядів на неї. Було на що дивитися. Кождому парубкови, що глядів на ту дівчину, серце билося живіще, кров кружила жвавіше. І слинку ковтав кождий. Повна, здорова, гарна. Ясні очи гляділи весело і приязно, коли перед нею стояв який парубок. Очевидно, як і він був гарний. На поганих парубків ті очи цілком не хотіли дивитися. Стояла сперта на рискали і в очи Михайла дивилася так весело, наначеб вона не прийшла сюди, щоби з Михайлом копати могилу для небіщика, а на те, щоби з ним піти в танець. Кафтан вже стягла з себе і кинула під хрест. На голові мала чорну хустину. Сорочка на груди не цілком була стулена, так, що визирав медалик, завішений на груди.

— Нині буде горячий день, — сказала, коли Михайло стояв і лиш мовчки дивився на неї.

Михайло, що вже сердитий прийшов до роботи, не сказав нічого. Лише схилився і далі гатив джаґаном. Коли вже побрав землю в цілім чотирокутнику, підвівся, захмурений глянув на дівчину і спитав:

— Чогож ти сюди прийшла? На контролю, чи я добре роблю?

— Вислав мене мій господар, бо й на нього черга бути грабарем, та його сина нема дома. Я прийшла помагати тобі.

— Ага! — парубок відповів коротко. Вхопив лопату і став розбиту землю відгортати. Дівчиною він не журився.

Параня стояла мовчки і призиралася тій його роботі. На її лици гралася збиточна усмішка. Постоявши так хвилю, вона спитала:

— Що я маю робити? Скажи мені, бо я міркую собі, що грабарство ти знаєш ліпше як я.

Аж коли дівчина сказала се, вона похопилася, що в її словах було троха злоби. Та вона подумала собі:

— Не шкодить. Вже має раз!

Зразу хотів відрізати їй, та прикусив язика, подумавши:

— Сперечатися з дівкою! Такої чести дівці хіба не зроблю. Ще при такій роботі. На цвинтари не заколочувати небіщикам спокою. Тут повинна бути лише згода. З такими ніхто розумний не розпочинає сварки.

— Скажиж бо, що я маю робити? — спитала ще раз.

— Возьми лопату і викидай глину! — приказав коротко.

— Слухаю, пана! — сердита відповіла зіддиво.

Тепер вже обоє робили на маленьким просторі. Він рубав джаґаном, вона глину викидала. Парубок стягнув з себе свиту і кинув під хрест. Дівчина стягла з голови хустину, бо що хвиля сама зсувалася. Так була ще краща. Час до часу плювала на долоні, щоби лопата не виховзувалася з рук. Обоє робили мовчки.

Коли яму вже викопали по коліна, лопата Парані заскреготала. Коли піднесла лопату з глиною, з лопати впало назад в яму щось довге, жовтаво-руде, на обох кінцях грубе. Дівчина стряслася і сказала півголосом, неначе сама до себе:

— Кість! Людська кість!

Парубок неначе не чув. Копав далі.

— Михайле! — промовила дівчина. — Кість...

— Викинь! — відповів парубок, не озираючися.

— Боюся! — відповіла дівчина.

Парубок відвернувся, вхопив кість, викинув її з ями, нахилився назад і копав далі. Дівчина поклала руку на його рамени і спитала:

— Михайле! Ти сердишся на мене?

— Я? Не знати защо я міг би сердитися на тебе, — відповів парубок, обернений до неї задом і копав далі.

— За вчерашнє, — сказала.

— Відкиж я могла знати, що тобі не байдуже, з ким я танцюю або балакаю.

— Мені таки не байдуже!

Ті слова йому вихопилися проти його волі.

— Я повинен був цілком її не відповісти, — погадав і став джаґаном гатити з усеї сили.

— Павло Котурка просив мене. Він мене, не я його.

— Чому саме Павло, не хто інший? — спитав, далі схилений і задом обернений до дівчини.

— Мій Боже! Чомуж всім вільно зі мною танцювати, тільки одному Павлови ні? Саме тому Павлови, хоч він перший просив, отже лиш він мав право до першого танцю.

— Чи я до тебе не забалакав був? — пригадував парубок.

— Ти ніодним слівцем не сказав мені, щоби я танцювала тільки з тобою.

— Ти сама повинна се знати.

— Та з Духа святого? — дівчина спитала.

Вже хотів сказати „очевидно", та лиш загикнувся і замовк, бо на щастя похопився, що Дух святий не зробить йому такої ласки, щоби дівчатам казати, які є бажання парубка.

— Вона справді не могла знати, що я хочу її мати лиш для себе, — подумав. — Тогож я їй не сказав.

Коли він до дівчини таки ще не обернувся, вона обійшла його, станула перед ним, схилилася троха, щоби йому глянути в очи, і спитала смирненько:

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВІТОВА ДЕПРЕСІЯ.

Нема сьогодня людини, яка не думалаб, не говорилаб, ба навіть не снилаб про депресію. Нічого дивного, бо дошкулила вона не лише робітникам, але й капіталістам, а навіть цілому світови.

Тож і не дивниця, що тепер всі часописи, журнали та наукові праці розбирають цей страшний симптом, а ще важніше, дошукуються причин і шукають заради.

Та покищо зусилля економістів і державних мужів ще мало слідні. Старі засоби вже пережиті. Думання за давніми рутинами тепер уже не може вивести світа з депресії.

Старі форми устрою держави, промислу, функціонування життя зівяли й гинуть.

Ідеольоґія російського бюрократизму та царського деспотизму дістала в лоб у часі світової війни. Революція та внутрішня війна знищили царат і привілеї боярства. Та на їх місце прийшов **деспотизм комунізму,** який знищив не лише політично-державний устрій Росії, але також „буржуазну" систему життя, приватне господарство й промисл, стараючися створити нове життя, відповідно до нової ідеольоґії комунізму.

Комунізм знищив і культуру, силкуючися створити нову, через спробу витворення колективної психольоґії, колективного характеру, нехтуючи природні права та ідеї індивідуальности. Отсе є спроба створити нових Росіян.

Одиноку можливість усталення свойого експерименту бачить російський комунізм у вихованню молодого покоління за комуністичною рецептою.

Отже Росія шукає нових теорій, нових тез, нових ідей...

В Італії зродився **фашизм.** Мусоліні, батько фашизму, видвигнув нову концепцію державного устрою.

В першій мірі силою завів одну національну, а радше державну партію.

Новими законами підчинив промисл державній контролі.

Він взяв у контролю й капіталізм, та зробив його капіталізмом державним.

Мусоліні, як і большевики, зробив дітей власністю держави і все виховання молоді є тепере у руках держави, а радше фашизму.

У Німеччині володіє **гітлеризм.**

Гітлер, наслідуючи Мусолінія, створив сильну націонал-соціялістичну партію „наці", яка взяла в свої руки державний провід.

Гітлер кинув між нарід кличі націоналізму, якими загіпнотизував усе покоління, котре готове до нової боротьби, щоби скріпити Німеччину й піднести її до ряду вільних великих держав Европи.

Гітлер старається теж наладнати економічний стан Німеччини новими методами.

Він заволодів молодю і витворив з неї молоду шовіністичну армію. Свої ідеї старається він вщіплювати в орґанізм Німців в імя кращої будучности.

В Злучених Державах виступив президент Рузвелт теж з новими плянами й ідеями, щоби піднести добробут краю, усунути безробіття, усталити кредит.

В першій мірі, кинувши нові гасла, старається здобути довіря, а також впоїти в своїх горожан довіря до нових ідей, як і до самих себе...

Своїм кодексом національної відбудови, старається Рузвелт взяти в руки промисл і торговлю та підчинити її державній контролі...

Для старих Американців є це радикалізм, а для Рузвелта є це конечністю для піднесення добробуту.

Які будуть остаточні успіхи „Н. Р. А.", годі передсказати. Але бачимо, що психольоґія американських горожан зміняється і вони піддаються проводови президента та вірять у добрі висліди його заходів і не вагаються надати президентови такі диктаторські права, яких не мав ще ні один президент Злучених Держав.

Як бачимо, у всіх тих державах є темою нові змагання, нові бажання, нові ідеї.

Усі народи думають і хочуть чогось нового, великого, сталого запевнення буття й існування.

По цілому світі шаліє новий шовінізм.

І чому приписати цей прояв?

Побідоносні держави після світової війни так обмотали публичну опінію, що їхня ідеольоґія спокою та справедливости стала власністю всіх народів Европи.

Хитра та вишколена дипльоматія французька потрапила навіть обманути Вилсона, президента Злучених Держав, і знівечила всі його ідеальні поняття рівноправности народів та свободи...

Побіджені держави, обкроєні не лише територіяльно, але позбавлені навіть усіх моральних прав апеляцій на змогу нормального життя та піднесення свого краю зі страшної руїни економічної,— стратили довіря в справедливість та щирість побідоносних держав. Вони заховалися в собі, шукаючи в собі самих нових сил, які змоглиб їм помогти піднестися проти волі своїх „несправедливих сусідів".

Шукаючи нових сил у собі, вони витворили нові тези. Вони прийшли до переконання, що ворог ніколи не віддасть їм добровільно ні загарбаної землі, ні здушеної свободи. Супроти того треба покладатися на свої власні сили і витворювати нові сили, які піднесли би побіджених і скривджених з упадку.

Побіджені, замкнені в собі, леліючи тиху ненависть до ворогів, змушені були шукати нових доріг, нових кличів і нових ідей до зєднання свого народу. Вони змушені були перетворити цілу свою психольоґію!

Побідоносні держави, щоби затримати всі здобутки з війни, витворили собі васальні держави, малих своїх вірних цуциків, які допомоглиб своїм добродіям на випадок, якщо побіджені пробувалиб піднести свої руки до пімсти.

Ненависть з обидвох сторін створила непрохідну пропасть.

Економічний занепад не тільки погіршив ситуацію, скріпив ненависть між побідниками й побідженими, але навіть розєдинив побідоносних приятелів.

Воєнне знищенн, брак хліба, безробіття й нужда розєднували народи.

Щоби заспокоїти всі ці браки, треба було звідкись дістати всіх конечних плодів чи продуктів... Треба було купувати. Та за що? Грошей нема... На кредит? Ніхто не дає!

Ось і так поволі змушені були навіть побідоносні держави замикатись у своїх границях. Надіючись піднести продукцію та збут, підносили оплати на чужі товари, а свої виробляли. І так усі робили.

З того вийшло таке, що не було кому купувати тих продуктів; не маючи покупців, нема капіталу, а вислід того є безробіття, а з ним нужда і невдоволення.

Все це змінювало поволі думання в першій мірі робучого люду, а щойно потім провідників державних.

В Европі післявоєнне лихоліття та нужда змінили людську психольоґію, витворили з нової ґенерації нових, інших індивідуїв, які шукають інших доріг, іншого способу до задоволення своїх життєвих та духових потреб.

Інакше однак в Америці.

В Америці від перших днів, кождий думав про багацтво, про вигідне й розкішне життя.

Воєнний час ще більше скріпив цю слабу сторону Американців.

Як війна стала причиною знищення Европи, то в Америці вона збогатила людей матеріяльно, але знищила морально.

Кождий тут жив легко, вигідно і, думаючи, що так усе буде, не щадив, не дивився на задні колеса.

Жив легко, нехтуючи можність зубожіння.

Тому, коли прийшов крах, Американець заломився.

Не зовсім, але заломився.

Не сподіваючись ткаої скорої зміни, Американець загубився... І уважно слухав багатонадійних обіцянок уряду, що часи поправляються і що цей застій та спадок, це лише хвилевий прояв.

Коли прийшов фінансовий крах, фабрики стали, грошеві спекулянти почали відбирати собі життя і багата міліонів робітників знайшлися на вулиці.

Тоді ніхто не знав способу ратунку і щойно під впливом нових кличів Рузвелта Американець почав інакше думати,— **не самолюбно,** як дотепер, **але націоналістично! Американець почав змінювати свою психольоґію!**

Під тим оглядом Американець став нарівні з іншими народами світа... Поступив народами світа. Поступив упеpед.

Бо поступ цивілізації, науки, винаходи і скорий живчик життя своє роблять, і чи ми хочемо, чи ні, йдемо зі струєю нового життя в нову фазу історії.

о. П. Ковальчик,
Литл Фолс, Н. Й.

—о—

ЯК ПРЕДСІДНИК ПОВИНЕН ПРОВАДИТИ ЗБОРИ.

Скільки разів між членами братств, товариств або корпорацій виринає якесь непорозуміння, або якась надзвичайно важна справа, тоді скликується надзвичайні збори. За надзвичайну справу треба вважати передовсім таку, що грозить товариству, братству або церковній громаді розломом або розбиттям.

Щоби такі збори були хосенні, потрібно відповідної програми тай відповідного предсідника. Як збори мають відповідну програму, а до цього невідповідного предсідника, тоді замісць полагодження важних справ або непорозумінь виходить нова колотня, невдоволення і ще більше незгоди, ніж було вперед.

Багато разів трапляється таке, що кілька кумів, шваґрів або однодільчан поставлять свого крикуна за предсідника зборів. Коли такий предсідник не обзнакомлений із справами, або брак у нього поняття свого уряду, то він не всилі перевести зборів.

Деколи предсідник є односторонний, старається задоволити одну сторону, а побідити другу, дає голос одній стороні, а другій відбирає голос. Такий предсідник доводить до цього, що замісць полагодити справи або непорозуміння, самий розводить незгоду, розлам. Буває й таке, що предсідник, замісць триматись програми й вести порядок, щоби до пізної ночи не тримати зборів, сам вносить ріжні позапрограмові справи, перекручує членські внески і проекти, що йому не любиться, а крім цього старається провадити збори так розлізло, щоби присутним спикрилося сидіти. Через такий провід присутні покидають збори, а тоді його прихильники остаються на салі і рішають по свому бажанню. Такі збори ніколи не вдоволяють людей.

Як на зборах має полагоджуватись важні справи, як цього вимагає статут організації або державний закон, то предсідником таких зборів повинна бути людина, обзнакомлена з організаційними й державними законами. В такому випадку не можна ставити предсідником свіжо прибувшого із краю, що не має поняття про обставини українського життя в Америці, або зовсім не розуміється на державних законах. Краще поставити старшого чоловіка, котрий мав нагоду довідатись про закони й справи, котрі маються дискутувати.

Предсідник має триматись стисло програми. Якщо програма невідповідна, то він має негайно, принявши місце предсідника, присутним це сказати і попросити згоди на зміну програми.

Коли внески або проєкти безвартні або спричиняють заколот, предсідник має дати відповідне пояснення, однак без образи внескодавця.

Предсідник має відноситись до всіх загалом лагідно й не вживати гострих, прикрих слів. Гримання пястуком по столі і сильний крик роблять присутних нервовими. З того повстає невдоволення, предсідник тратить повагу тай прибільшує собі противників.

Предсідник має бути безстороним. Він не повинен перекручувати внески й проекти, або проти внесків ставити свої.

Предсідник має старатись, щоби зборів не тримати до пізної ночі. Чим довші збори, тим більше нервовости тай невдоволення.

Предсідник має старатись, щоби присутні не вживали образливих слів, і доложити старань, щоби партії не вийшли ображені.

П. Середницький.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 17-го жовтня в годині 7.30 веч. під ч. 72 Моріс вул. Хто хотів би перейти із старої системи обезпечення на нову реформу, хай принесе стару грамоту на збори. Діти, котрі скінчили 18 літ життя в діточім департаменті, батьки повинні переписати їх до старших членів, і такі молоді члени не будуть платити своїх вкладок через цілий рік. Хто цього не зробить тепер, то такі діти будуть суспендовані. Проситься всіх членів прийти на збори, бо крім ріжних справ буде ще вибір делеґата на Шестий Конґрес Обєднання. — В. Кушнір, рек. секр.

ПОСИЛАЙТЕ „СВОБОДУ" НА УКРАЇНСЬКІ СЕЛА.

Прочитавши **„Свободу",** не марнуйте її, не викидайте, а **вишліть нашим селянам на Закарпатській Україні,** бо вони вас цього просять. Пишіть до редакції „Свободи", а ми вам подамо село й читальню, куди будете висилати.

О. Д. В. У.

ДО ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ПОХОДУ!

Комітет Голов. Відділів ОДВУ в Ню Йорку на свойому черговому засіданні в пятницю, 13-го жовтня 1933 р., торкнувшись протестаційної проти-большевицької акції, рішив за відповідне висказати свою опінію про це, що теперішна грізна хвиля вимагає далеко енерґічнішої реакції з боку Українців, ніж самі протестаційні віча, — що нам треба запротестувати перед світом цілими лавами, використовуючи рівночасно всякі пропаґандивні засоби, які є в нашій розпорядимости.

І тому Комітет ОДВУ рішив предложити нюйорському та околичному громадянству думку уряджения в скорому часі в Ню Йорку **ВЕЛИКОГО, МАСОВОГО ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ПОХОДУ,** на таку бодай скалю, коли вже не може буде на більшу, як його уряджено підчас „пацифікації" Галичини в осени 1930 року. Комітет вірить, що доперва такий маніфестаційний протест, получений з відповідно поведеною пропаґандою, може принести відповідні, корисні для Українців результати, такої чи іншої натури.

В тій цілі Комітет Відділів ОДВУ в Ню Йорку рішив подати свою пропозицію до відома всего околичного громадянства, щоб це заздалегідь могло заняти до цеї справи відповідне становище, та рівночасно рішив предложити це Центральному Комітетови з надією, що цей, враз зі всіма місцевими українськими організаціями, як найскорше скличе спільні наради представників всіх околичних громад та місцевих товариств, для заснования спільного Комітету Походу, який займеться уряджениям цеї масової маніфестації.

Комітет ОДВУ вірить, що висловлення цеї його опінії причиниться до того, що і громадянство других великих міст візьме відповідні кроки в напрямі уряджения подібних походів. 241

ЗА КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ ОДВУ В НЮ ЙОРКУ:

Голови Відділів ОДВУ:
В. Дроботій, П. Климишин, В. Найдан, п-ні Середа, Р. Ґолембйовський.

Кл. Вотель.

ДІЯМАНТ

Того вечора Десір Бобур і Дірвар переглядали схвильовано газети. Та розчарувалися в своїх сподіваннях. Ніодин часопис не згадував нічого про крадіж славного діяманта.

— То вже занадто! — крикнув Бобур. — Ми вкрали в Лондоні історичний діямант, що варта пятнацять міліонів, і ніхто не згадує ні словечком про те!

Бобур і Дірвар не могли надивуватися. Управа музею без сумніву хотіла, щоби скандал не вийшов на яву. Пройшло кілька днів, а в часописах не було найменшої згадки про крадіж найславнішого, коли й не найбільшого діяманта в світі.

— Тимчасом ми його взяли сказав Дірвар. — Ось він тут, держу його в руці, це не сон. Ми жертви якоїсь змови. Хочуть попасти на наш слід так, що нічого не будуть згадувати.

— Та тут не може бути ніякого сумніву, — додав Бобур. — Коли діямант є у нас, тоді він не є в Люврі. А якби ми так пішли там і подивилися?...

Досить схвильовані ввійшли вони знову до Лювру. І, на превелике своє здивування, побачили в склянній шафі діямант, що, як і звичайно, вилискувався у своїй металевій оправі. Заспаний сторож пояснював захопленим провінціональним гостям:

— Діямант з корони..., пятнацять передвоєнних міліонів...

— У мене є! — сказав Дірвар, як виходив з Бобуром.

Поставили фальшивий діямант, щоби не мати неприємностей.

Бобур був дуже схвильований.

— А може наш фальшивий, га?

Скоро вернулися до дому та стали оглядати блискучий камінь, який Дірвар носив у кишені. Та ні, не було сумніву. Бобур, що колись був ювілером, сказав рішучо:

— Добре є! Правдивий діямант є в наших руках!

— Отже ми маємо пятнацять міліонів, — сказав Дірвар.

— В товарі та три франки й сорок сантимів у готівці.

— Мати пятнацять міліонів при собі в золоті, а не мати навіть десять су на теплу страву!

— Треба би розбити його, сказав Дірвар. — На дрібно можна би продати.

Та Бобур був мистець. Розбити діямант! Ні... Він відчував якось інстинктовно пошанівок до того блискучого каменя. Тай такий великий діямант не так легко розбити. Треба до того приладдя, робітні... Абож то чоловік міг би серед вулиці, на хіднику, так по варварськи поступити з тим дорогоцінним самоцвітом королівської корони?

Бобур і Дірвар попали в найбільшу біду. Рідко коли що їли, одежа на них геть подерлася, а самі вони подобали на примари.

— Треба вже раз цьому зробити кінець, — сказав Бобур. — Чейже не будемо вмирати з голоду при таких міліонах!

Дірвар зітхнув:

— Нещастя є й цьому, що той діямант годі також заставити.

Вкінці Бобур і Дірвар постановили віддати діямант, одначе так, щоби їх не замкнули. Та сторож Лювру, як вони хотіли ввійти, прогнав їх, тому що були обдерті.

Одного дня знайшли часопис і вичитали таку вістку:

„Пожежа. Велика пожежа знищила крамниці в палаті „Ґольконда" на бульварі Мадлен. Тому, що служба безпеченства була недостаточна збіглися звідсіль апаші та з вистави забрали всі дорогоцінності. Та що „Ґольконда" продає лише імітації, злодії ошукалися. Всеж директор підприємства жалує, що пропала збірка його підроблених самоцвітів, бож і вони мають деяку вартість".

Бобур задумався, а потім сказав до товариша:

— Підіжди ось тут на мене...

Вернулися за пів години.

Потім побіг до „Ґольконди", де в самітній крамниці застав самого директора.

— Пане, — сказав до нього — я приніс вам один з ваших фальшивих діямантів. Дав мені його один мій приятель...

І Бобур витягнув з кишені діямант, украдений в Люврі.

— Ага! — сказав директор. — Це мій діямант.

Він узяв діямант і подержав його хвлинку в руці, щоби побачити як сяє, а потім сказав:

— За тим діямантом я не жалую так, як за „Когінором", або за „Південною Зорею". Це була одна з найгарніших імітацій в моїй збірці. Та все...

Тому, що Бобур виглядав дуже бідно, дав йому двацять франків і сказав:

— Це все, що можу зробити. Цей діямант не коштував мене більше як пять франків. Будьте вдоволені, що я вас не віддав поліції!

*

Та коли будете проходити попри палату „Ґольконда," де можна бачити „найдосконаліші імітації самоцвітів," гляньте на серію історичних діямантів. Правдивий діямант з Лювра вилискується там посеред імітацій.

Колиж, навпаки, зайдете до Лювру, не зупиняйтеся перед там виставленим „Реґентом". Він фальшивий!

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ КНИЖОК

ПРОДОВЖАЄТЬСЯ ЩЕ НА МІСЯЦЬ

ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ 50 ПРОЦЕНТ ОПУСТУ

УКРАЇНЦІ И УКРАЇНКИ!

Хто з Вас ще не має своєї бібліотеки, тепер має нагоду набути її за половину ціни. Також усі товариства, братства, сестрицтва і клюби можуть використати цю випродаж і заощадити гроші, а при цьому мати гарну бібліотеку.

Українці повинні тепер підчас цеї випродажі постаратися, щоб американські бібліотеки використали також отсю нагоду.

Щоб одержати книжки за половину ціни, замовлення не може бути менше від суми одного доляра. Наприклад, хто надішле $1.00, має вибрати собі книжок на $2.00; хто надішле $1.50, має вибрати собі книжок на $3.00; хто надішле $2.00, має вибрати собі книжок на $4.00, і так далі. До кождого замовлення до суми $5.00 треба долучити 10 центів на оплату „асекурації" пакунка, бо при такій випродажі книгарня не може відповідати за затрачені пакунки. На замовлення вище від $5.00 треба надіслати 15 центів.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

- † **Короткий підручник на науки німецької мови** ... 15
- † **Кость Горієнко-Головко,** останній лицар Запорожа, історичне оповідання А. Кащенка, видання 3-те ... 20
- * **Кровавий шлях** (Шерльок Гольмс), в 2-ох частях, К. Дойла ... 60
- * **Криваві діяманти,** новочасний роман, написав Фон Ром ... 35
- * **Кудеяр,** Н. Костомаров, історична хроніка в трох частях ... 1.25
- † **Кузь та Грицунь,** оповідання В. Винниченка ... 10
- * **Культура, національність та асиміляція,** П. Понятенка ... 30

Л.

- † **Летючий корабель,** українська народня казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- **Лис Микита.** З німецького переклав Ів. Франко ... 50
- * **Листи з пекла** й інші оповідання ... 25
- **1. Лист шинкаря до Люципера і відповідь, 2. Про алькоголь** ... 10
- † **Літературні характеристики українських письменників,** І. Івана Франка (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр. ... 1.25
- † **Літературні характеристики українських письменників,** II. Маркіян Шашкевич, з ілюстраціями, нап. Богдан Лепкий, брош. 35, опр. ... 50
- † **Літопис української революції,** матеріяли і документи, Ф. Доценко ... 3.00
- † **Люба-згуба,** повість Ю. Федьковича, зредаґ. В. Верниволя, брош. 20, опр. ... 30
- † **Люборацькі,** сімейна хроніка, А. Свидницького, в оправі ... 1.50
- † **Людина** (опис будови людського тіла для шкіл та самоосвіти, з багатьома малюнками та барвною таблицею, нап. д-р Ів. Раковський ... 25
- **Людоїди й інші оповідання,** Степана Костіва ... 25

М.

- **Мала Історія України,** напис. І. К. ... 15
- **Марта Борецька,** історичне оповідання ... 25
- **1. Маска, 2. Краса,** оповідання А. Чехова ... 10
- † **Математика,** практичні поради з аритметики та геометрії, Івана Андрущенка, опр. ... 50
- † **Мелянхолійний валець,** новеля Ольги Кобилянської ... 20
- * **Микола Джеря,** повість Івана Нечуя Левицького, з ілюстраціями Е. Турбацького ... 60
- * **Місяць свідок** і другі оповідання ... 20
- * **Молодий вік,** оповідання для молодіжи, Кн. 1 ... 40
- * **Молода Україна.** Провідні ідеї і епізоди — продовження праці Івана Франка ... 60
- † **Монт-Оріоль,** роман, Ґ. де Мопасон, пер. М. Шраг. Два томи ... 1.20

Н.

- † **На білих скалах,** повість Анатоля Франса, переклав Ів. Галущинський ... 65
- **Навернений грішник,** оповідання, Б. Пруса ... 20
- † **Назва України,** з картами, нап. С. Шелухін ... 10
- † **На зелених горах,** збірка поезій, О. Олеся ... 15
- † **На воді,** оповідання Ґ. де Мопасан, переклав М. Шраг ... 60
- † **Найкращі загадки і забавки** для старих і молодих ... 20
- **Напад на Січ,** оповідання, Данила Мордовця, і **Павло Полуботок,** поема Ст. Руданського ... 5
- * **Наречена,** оповідання, Ґеоргія Г. Чулкова ... 15
- † **Нарис римської історії,** нап. К. Лоський ... 60
- † **Народний Декляматор,** з переднім словом і вступними замітками, 107 ріжних віршів, опр. ... 1.25
- * **Народні казки, ч. 1.** ... 20
- * **Народні казки, ч. 2.** ... 20
- * **На стрічу сонцю золотому,** повість Марії Колцуняк ... 50
- † **Наука природи,** вступні відомости на І. клясу ґімназіяльну та для народних шкіл, нап. Поль Бер, переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка, з 183 малюнками ... 65
- * **Наука про управу землі,** М. М. Белегая ... 1.00
- * **На филях любови** (поезії); **Опир** (галицька леґенда), нап. І. Мулярчик ... 10
- † **Національне відродження австро-угорських Українців** (1772—1880 рр.), Вол. Гнатюк ... 25
- † **Національне виховання.** Б. Клим ... 15
- † **Начерк історії української літератури,** написав Богдан Лепкий, книжка І. і II., брош. 2.00, опр. ... 2.75
- † **Начерк соціольогії,** нап. проф. д-р Тома Ахеліс, пер. Якименко. В додатку: Поняття соціольогії по Зіммелю ... 20
- * **Начерк стилістики, поетики і реторики,** д-р Конст. Лучаковського ... 40
- **На чужині,** оповідання за ріжні пригоди в чужім краю, Івана Спілки ... 15
- * **Наша рідна мова, ґеоґрафія України і характер Українця, Поляка і Москаля.** Написав проф. М. Возняк ... 10
- † **Наші казки,** з образками ... 20
- † **Не до пари, Панська воля, Максим Грімач, Отець Андрій, Два сини, Данило Гурч,** народні оповідання Марка Вовчка ... 20
- † **Незабутні.** Літературні нариси Б. Лепкого ... 15
- * **Незвичайні дива природи.** А. П. Нечаєва ... 20
- † **Незвичайний злодій,** детективний роман, нап. М. Старик ... 85
- * **Незвичайні пригоди Матія Сандорфа,** повість в 2-ох томах, Ю. Верного ... 2.80
- † **Некультурна,** новеля Ольги Кобилянської ... 20
- * **Не любо — не слухай, брехать не мішай,** Т. Безшляха ... 20
- * **Не піддавайся біді,** оповідання з селянського життя, д-р А. Чайковського ... 25
- * **Не родися красний, але щасний** ... 20
- * **Не-читальник,** Л. Мартовича ... 40
- † **Німецька селянська війна,** Фр. Енгельса (переклав з німецького В. Левицький) ... 40
- † **Німецько-український словар** (кишенковий) ... 65
- † **Новелі,** Кн. І., Юрія Сірого ... 70

О.

- † **Образки з громадського і письменницького розвитку Русинів** („Спомини з мого життя"), нап. Олександер Барвінський, в 2-ох частях; перша часть з 10 портретами і 13 картинами ... 2.00
- † **Огляд бувальщини українського народа,** переповів В. Андрієнко, з 40 образцями і 3 мапками ... 20
- † **Огляд історії України,** І. Крипякевича, опр. ... 50
- † **Огляд території України,** після д-ра С. Рудницького написав Петро Франко ... 10
- † **Огляд національної території України.** Д-р Ст. Рудницький ... 35
- **Огонь на услугах чоловіка** (3 ілюстрації). — Становище пяниці. — Янко музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі ... 15
- * **О дванацяти таблицях,** оповідання після народних казок ... 25
- * **Олюнька,** оповід. з життя ходачкової шляхти в 2-ох томах, д-р А. Чайковського ... 80
- **Оповідання з військового життя** і інші ... 15
- * **Оповідання про сорок розбійників** ... 20
- **Оповідання Олекси Стороженка** ... 15
- **Оповідання Пантелеймона Куліша** ... 15
- * **Оповідання про заздрих богів,** Мих. Драгоманова ... 10
- † **Оповідання з Всесвітної Історії,** Ол. Барвінський, в двох частях ... 80
- * **Опришок** і другі оповідання ... 20
- † **Орися, Діvoче серце, Січові гості,** оповідання П. Куліша ... 20
- † **Основи Пластунства (скавтінґ).** О. Яремченко ... 10
- † **Осаул Підкова,** оповідання, В. Будзиновського ... 60
- † **От собі казочки,** нап. Рудиярд Кіплінґ, пер. В. Ткачкевич, з двома образк., брош. 20, опр. ... 30
- † **От собі сторійки,** нап. Рудиярд Кіплінґ, переклав Вас. Ткачкевич, з трома образцями, брош. ... 35

П.

- † **Пан Потоцький,** оповідання ... 15
- † **Панна де Мопен,** роман Т. Ґотіє, пер. М. Шраг, два томи ... 1.50
- † **Панич,** повість з галицького життя, написав А. Чайківський ... 1.50
- * **Пачкар,** оповідання, Б. Лепкого ... 10
- **Перед осуд народа.** „Нечесть" між „чеснотою", нап. д-р Семен Демидчук ... 20
- † **Перезва,** вірші В. Валентіна ... 10
- † **Перли міжнароднього красного письменства** (Серія англійських клясиків, ч. 1. Чарльс Дікенс: Свершок на печі, домашня казка, з біоґрафією автора) ... 40
- † **Пес Баскревілів,** детективний роман, нап. Конан Дойл ... 85
- † **Писання Богдана Лепкого,** з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним В. Верниволею. Том І. Вірші, том II. Проза. В полот. оправі ... 5.50
- * **Північний бігун колискою народів,** Евгена Єланича ... 15
- † **Під Корсунем,** історична повість А. Кащенка, вид. 3-те ... 45
- † **Під одну булаву,** історичне оповідання, В. Будзиновського ... 60
- * **Підручник движимих образів,** як оперувати машинами і їх сполученнями, Юр. Костура ... 75
- * **Під шум млинських коліс,** оповідання в 2-ох частях, В. Держируки. ... 20
- † **Під колесами історії,** д-р С. Томашівський ... 25
- * **Пісні щирої любови,** поезії Марка Скритого ... 50
- † **Повісти Т. Шевченка,** І-ий том: Артист, Музика і ін. II-ий том: Наймичка і ін. ... 90
- † **Поганий день Василя Івановича,** оповідання Д. Мамина-Сібіряка, пер. Є. Вировий, з малюнками Ю. Магалевського, видання 4-те ... 10
- † **Поезії** О. Олеся ... 50
- † **Поезії.** Твори Т. П. Куліша ... 50
- † **Поза межами болю,** картина з безодні, нап. Осип Турянський ... 60
- † **Полонений на Кавказі,** нап. гр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20, опр. ... 30
- † **Попович Ясат, Правда та неправда,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 9-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- * **Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими** ... 15
- * **Порадник для залюблених,** або **Як писати любовні листи** ... 35
- **Порадник лікарський** ... 20
- **Починок,** оповідання, Б. Лепкого ... 15
- * **Порадник лікарський,** написав д-р Сил. Дрималик. Ст. 288 ... 2.00
- * **Поміж ворогами,** незвичайно інтересна повість І. Левицького ... 60
- † **Поїзд мерців,** картина жертв і трудів, Юра Шкрумеляк ... 15
- † **Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1919 році** (короткий воєнно-історичний огляд). Часть І., II. і III. з 23 кольоровими схемами-шкіцами і документами в додатку, М. Капустинський. Ціна ... 70
- **При битій дорозі,** оповідання з часів війни, написав М. Струтинський ... 85
- * **Пригода Гука,** незвичайно займаюча повість славного американського автора М. Твейна ... 75
- * **Пригоди наймолодшого брата,** В. Гнатюка ... 15
- † **Пригоди статечної миші,** нап. Д. Мамин-Сібіряк, видання 3-те, з малюнками художника М. Погрібняка ... 10
- † **Приказки** Евгена Гребінки, з портретом автора й передмовою Б. Л. ... 20
- * **Припізнений московський пашпорт,** оповідання, М. Твейна ... 10
- * **Природна метода лічення** ... 15
- * **Причта про садівника** та інші оповідання, Мстислава Руса ... 40
- † **Причепа,** повість Ів. Нечуя-Левицького, опр. ... 2.00
- † **Причини аграрної революції на Україні і шляхи до розвязання аграрної справи,** інж. М. Байера ... 10
- † **Про алькоголізм,** нап. М. Чайковський, з 11 ілюстраціями ... 10
- **Про батька козацького Богдана Хмельницького.** Написав Мих. Грушевський ... 30
- * **Провідник,** практичний підручник до науки англійської мови ... 1.50
- * **Про жіночу неволю в історичнім розвою,** Мик. Ганкевича ... 30
- **Промови, декламації і желання на весіллях, хрестинах і забавах** ... 10
- * **Про полові справи,** нап. д-р Михайло Кос, четверте змінене видання, з образками ... 30
- * **Пророцтва арабської цариці Михальди** ... 20
- † **Про світ Божий,** бесіди по природознавству, Ю. Сірого ... 40
- **Проти алькоголю** ... 20
- **Про Христофа Колюмба та відкриття Америки** (2 ілюстрації). — Закон не спинить пиянства, тільки виховання. — Ріп Ван Вінкель, Вашинґтона Ірвінґа. — Дні нашої слави і недолі ... 15
- † **Про тифи — черевний, плямистий та поворотний** (з малюнками), нап. д-р Ст. Суковаченко ... 20
- 1. **Про Шевченкові твори. 2. Оферма,** оповідання з військового життя ... 20
- † **Псалтир.** Твори Т. IV. П. Куліш ... 50
- † **Психольоґія,** з 14 образками в тексті, нап. д-р Вільгельм Єрузалем, із шестого німецького видання за дозволом автора переклав Григорій Кичун ... 1.00
- † **Психольоґія,** начерк науки про людську душу, нап. д-р Ів. Раковський, брош. ... 65
- * **Птичка-червоногорличка** і інші оповідання, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Волод. Держирука ... 10

Р.

- * **Рай і поступ,** Мих. Драгоманова ... 40
- * **Рахункова книжочка,** опр. ... 50
- † **Революція в Росії** (від 1861 р. до найновіших часів). Ф. Ф-н ... 15
- † **Рись-мати, брат і сестра в лісі,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 8-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- † **Рідне письменство,** д-р В. Сімовича ... 10
- † **Рідне слово,** збірка новель і оповідань українських авторів ... 1.00
- † **Рідні гості** (Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Софія Тобілевич (Карпенко-Кара). Ціна ... 10
- **Різдвяна ніч** (з 10 образками), Миколи Гоголя ... 20
- * **Робінзон Крузо,** з образками ... 1.00
- * **Розбійник Кармелюк,** історичний роман в 6-ох томах, Мих. П. Старицького ... 2.40
- * **Розмова Поляка з Русином,** веселий вірш, в котрім Русин висміває польську пиху ... 10
- **Розмова тверезого пияка Василя з горівкою,** нап. М. Гринишин ... 5
- **Росія й Україна.** М. Михайленка ... 25
- † **Рубають ліс,** повість Антона Крушельницького, опр. ... 2.00
- † **Русалка** й інші казки братів Ґріммів, з ілюстраціями ... 20
- † **Русалка,** оповідання Ганни Барвінок ... 20
- † **Русь-Україна а Московщина-Росія,** історична політична розвідка, Льонгина Цегельського ... 40
- * **Рухомі забави і гри,** І. Боберського ... 30

С.

- † **Самостійна Україна Р. У. П.** ... 15
- † **Самоуправа школярів,** нап. Йоганнес Геп, перекл. Вас. Мороз ... 60
- † **Салямбо,** роман, Ґ. Фльобер, пер. В. Чорний. Три томи ... 1.50
- † **Сафо,** роман, А. Доде, пер. В. Чорний ... 80
- **Світові байки в оповіданнях,** Ст. Руданського ... 15
- **Свято весни.** — Ворог між нами. — Христос воскрес. — До часу збанок воду носить (2 ілюстр.). — Тополя (1 ілюстр.). — Мати. — На Великдень. — Старинний звичай. — Дні нашої слави і недолі ... 20
- † **Своє життя,** розмова на біжучі теми, з малюнками, нап. Петро Тихий ... 25
- * **Серед вічних снігів і ледів,** В. Лункевича (з російського переклав І. Галущинський) ... 30
- † **Серед куль та гранат.** (Начерки). Евген Воровський. Ціна ... 10
- 1. **Серце не навчити.** — 2. Побратими. — 3. Вістун. Оповідання ... 10
- † **Сестра, Козачка, Чумак,** народні оповідання Марка Вовчка ... 20
- * **Сила і краса,** повість В. Винниченка і **Як баба Горбулиха зробила страйк,** оповідання А. Граб-ка ... 25
- † **Син України,** історична повість у трох частинах, з ілюстраціями та мапою, сюжет, опрацьовання та редакція Вал. Злотопольця, компонували Ігор Федів та Вал. Злотополець, брош. 1.50, опр. ... 2.00
- **Сільська вчителька,** оповідання, Л. Чіамполього ... 10
- * **Січовий підручник до рядових вправ „Впоряд"** ... 30
- † **Скошений цвіт,** вимок з галицьких образків, повість Василя Барвінок (Вол. Барвінського), друге видання, із вступом Богдана Лепкого ... 75
- † **Славні побратими,** історичне оповідання А. Кащенка, видання 5-те ... 20
- * **Словарик,** пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів, В. Доманицького ... 30

Замовлення і належитість слати на адресу:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВУНСАКЕТ, Р. А.

З весілля на голодуючих у Ріднім Краю.

Громадяни Іван і Павлина Назарик віддавали свою доньку Марію за Петра Ґембаровського й справили молодим громадянам забаву. На тій забаві було поважне число гостей, які досить гарно забавлялися. При тій нагоді гості не забували й за своїх голодних братів в Ріднім Краю.

Громадянин Дмитро Лукиник пояснив гостям критичне становище Рідного Краю й попросив гостей скласти жертву на голодуючих. Збіркою занялись Тома Лаба, Кость Корницький і Петро Гук. Жертводавці зложили $26, які вислано до краю через Обєднання на голодуючих.

Жертви зложили слідуючі:

Петро й Марія Ґембаровські (молодята), І. Малинчук, Д. Лукиник та І. Никифорик (з Ню Йорку) по $2; Марія Стасишин, п. Мудрий (з Ню Йорку), П. Василишин, А. Козімир і музиканти, що грали на весіллю, по $1; П. Гук 65 ц.; М. Проборівський, І. Туз, В. Федорович (з Комптон), Ксеня Москалик (з Кромптон), Г. Тепер, В. Копернюк, І. Голод (з Фолс Рівер), Д. Ґембаровський, К. Сулима, М. Заяць, І. Назарик, Т. Лаба та І. Рудик по 50 ц.; О. Литвинець, М. Ґніт, М. Криштолович, П. Пятковський, П. Чупка, Анна Затонська, Анна Боднар і П. Ґембаровський (стар.) по 25 ц.; дружба Мудрий (з Ню Йорку) 15 ц.; п. Фінстер 10 ц.

Присутний гість.

—o—

ВОДЕРВЛІТ, Н. И.

Із вечерка на інвалідів.

В неділю, дня 3. вересня, члени Горожанського Клюбу улаштували вечерок у честь нашого члена Льва Завойського, котрий повернувся зі старого краю по три-місячних вакаціях. Вечерок випав добре, бо було досить гостей. Вечерком завідував В. Вовчук. На заклик Івана Урбана гості зложили жертву на інвалідів.

Жертвували: І. Урбан, В. Галайко, О. Спяк, П. Ковальчик, С. Ковальчик, М. Суховицький, П. Риганич, Л. Завойський, С. Чайковський, В. Михасів, Н. Древецький, М. Опалка по $1; Н. Смерик, С. Михасів, М. Завойський, В. Вовчук, В. Футулуйчук, Т. Кащак, І. Савюк, Д. Вуйцік, пані Вуйцік і Й. Крушельницький по 50 ц.; А. Кріль, Я. Спяк і Танька Савюк по 25 ц. — Дрібними датками 45 ц. — Разом зібрано $18.20.

Збірку вислано до краю через Обєднання.

В. Футулуйчук.

—o—

БРУКЛИН, Н. И.

На читальню Просвіти.

Гром. Михайло Олексів переслав через Обєднання 150.00 на читальню „Просвіти" в селі Глибів, повіт Скалат в Галичині.

—o—

PHILADELPHIA, PA.

Youth for the UWO.

By mutual agreement, the officers and remaining members of the Ukrainian Youth Association have deceided to disband. There remains in our treasury certain moneys which we would like to divide among a few of our more worthy Ukrainian organizations. We have included the У. В. О. by unanimous vote.

Therefore, please accept the sum of twety dollars with our best wishes and hopes that it will be used to the best advantage to further your cause.

Yours respectfully,
Florence Wolfe, Sec.

—o—

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

З січового весілля на інвалідів У. Г. А.

Дня 23. вересня ц. р. відбулося вінчання січовика Чорноморської Січи, 2. сотня, Василя Гаврилюка з панною Луковською. На гарній забаві в У. Н. Домі при цій нагоді присутні гості не забули і про наших інвалідів та на зазив січовика Семена Венґра зложили жертву в сумі 8 долярів. Гроші переслано через Обєднання на призначену ціль.

Семен Венґер.

—o—

БРУКЛИН, Н. И.

На твори М. Гайворонського.

Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 22 У. Н. Союза, з нагоди триквартальних зборів дня 16 вересня 1933 ухвалило суму $5.00 на видання композицій М. Гайворонського.

За уряд:
Гр. Бардак, предс.;
М. Баглай, секр.;
В. Пасецький, касієр.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(71)



„Ти кажеш, що чужинець, який називав себе сином божим, утік?!"—крикнула Олоа. „Розкажи, як це було". Тоді Панатлі розказала про суд над Тарзаном і закінчила: „Вони всюди шукають його. О, моя княжно, молися, щоби його не знайшли". „Таж він обманець", відповіла княжна; „це той самий Тарзан-Джадґуру, про котрого ти оповідала мені, а нині він буцімто божий син. Він заслужив собі смерть! Але він прегарно виглядає". „Я кажу тобі, княжно, що як він не є божим сином, то на всякий випадак він більший ніж Годон або Ваздон", сказала Панатлі, „такий відважний і сильний"...

У своїй криївці Тарзан сміявся, почувши, як Панатлі його завзято боронила. Княжна говорила: „Може високий жрець помилився. Може він є богом". „Бог чи чоловік, він занадто чудовий, щоби його вбити", сказала Панатлі. „Коби нам удалося його вратувати. Якби він жив, він міг би навіть знайти спосіб вернути тобі твого коханого. „Ох, якби він тільки міг", зітхнула княжна, „але це вже запізно. Завтра мене видадуть за Булота". „За того, що прийшов учора до тебе на побачення з твоїм батьком?" — спитала рабиня. „Так", відповіла Олоа, „за того зі страшним круглим лицем і великим черевом".

„Він не думає про ніщо інше, як тільки про їжу й напиток!" — викрикнула княжна з відразою. По хвилі її настрій перемінивсь і вона викрикнула весело: „Ходи, жиймо нині. Збираймо цвіти, щоби розвеселити мої дівочі години". З викриками захоплення дівчата стали збирати великі цвіти. Нагло княжна побачила надзвичайно гарну цвітку. Вона росла саме проти того місця, де стояв Тарзан, і прийшла вона так скоро, що він не міг утекти. Олоа протягнула руку, щоб урвати цвітку: вона дивилася просто в очи Тарзана-Джадґуру.

З придушеним окриком княжна відступила назад, як Тарзан піднявся й виступив перед неї. „Не бійся", він запевняв її, „приятель Тадена тебе поздоровляє". І він підняв палець до своїх уст. „Знайшовши мене", спитав Тарзан, „віддаш мене високому жрецеви?" „Як я не віддам тебе, а він відкриє це", сказала вона зі страхом, „то мене пожертвують богови на перепросини". Панатлі просила: „Але Людон не потребує цього знати, хіба, що ти сама йому скажеш". Княжна держала долю Тарзана в своїх руках, і вона вагалась.